

מסורת הש"ס

(א) מנחות: (ג, ב'ק"א, ג.) [עין מוספות תבונות פו, ד"ה מנכסן]; (ד) [תבונות נד, גיטין ל"ה]; (ה) גיטין מח: (ש"ג, ו) [שם]; (ו) [ב"מ ע, ח] [תבונות פו, ב"ב קעז, ט]; (ז) [ב"ב קעז: ע"ש בפי הרש"ס דגריס הלכתא וכו']

רבינו גרשום

קולפי **מאבז**, מכות טובות קבלתי מאבימי רבי קורם שבבני שמונה זו: [וחכי אמר לי בא להכריז רצופים בכל יום ויום אינו צריך להכריז אלא שלשים אבל אם אינו מכריז אלא בשני ובחמישי צריך להכריז בשני ובחמישי של יום ששים יום: ואנ"ל רבי חשיב להו. לא הוה אלא איני יום הכי כיעד שכתתחיל למנות מיום שני ס' יום הם ח' שבועות וד' ימים וח' שבועות ט"ז ימי הכרזה ואותו ד' ימים מתחילין ביום שני ומסיימין בחמישי הינו תמנסי: כיון דרשבא מלתא דהני תמנסי עד יום שפני אבישין: אין נזקקין לנכסי יתומים. משום קטנים אבל כי גדלי ודאי נזקקין למכרן לפרוע: אלא"ה רבית אוכלת בהן, שיקח אביהן חרבות ומפסיקין היתומים בכל יום: [וא לבתות אשה משום מזוני, לפרוע כתובת אשת אביהם שכל זמן שלא נבהה כתובה ניונות מן היתומים ומפסדי מזונות]: דהא תבעו להן, ליתן מעשה ידי אשת אביהן לכן הוואלי ניונות משלחן ואין לכן הפסד במזונות: וד' יוחנן אהר, משום הכי נזקקין לכתובה דדינא דלא נפקא מלאשת כנגד מזונותיה ותפסדן היתומין: [ואליכא, כדי לפרוע לבית דין כי צאתי גזי להתחן עד שבחתי שלשים: ואי דקא אביל ריביתא, מן היתומין כלומר ומיטש הכי נזקקין מי שבקינן ליה לבעל חוב וישראל למשקל רבית: מוקים לה ככתובת אשה, ולהכי נזקקין דקא מפסדי מזוני: אלא לרב אסי, אמאי נזקקין לאמר ארץ ארן רבית אוכלת בהן: ולרבי יוחנן מי נזיחא, אמאי כשרימי ארן כתובתה לאלתר ותסתכל במזונות השתא שבקינן לה למיכל מזוני ודדאי קא מפסדא דכרמי וימטש הכי ונקטינן הכרזה דלא ידעין אן מרחינא ליה ארץ ארן נזיחא אספספי. אציהס נתן לנצל חוזה מעות או כסף וזהב צמשקין צשעת מיטה ולא הספיק ליעול את השטר מידו:]: **דשמסיה**, צ"ד לאציהן על שאינו פורע לזה חוזה ומת צשמסיה דהשתא ליכא לניחש לצרי דלא הוה פורע לא אלא צצית דין כדי שימירו לו נידויו: שלחו **מסס דשמסיה** ומיס **צשמסיה**, מיומוקי כל הך ממתינא דלעיל דלמרו נזקקין: **והלגשא כרב כוהא**, דהיכא דלא שמתה חייש ללררי: אלימא

ולא קיבל עליו לזו ת"ש ע"מ ליתן לאשה כתובתה ולבעל חוב חובו בשלמא בעל חוב בין מר ובין מר ברשנן אלא כתובתה בשלמא לר' יוחנן ניהא אלא לרב אסי קשיא הכא במאי עסקין כשחייב מודה השתא דאתית להכי כולהו נמי כשחייב מודה מרימר זי אנבי כתובתה לגרושה מנכסי דיתמי א"ל רבינא לאמימר והאמר רב יהודה אמר רב אסי אין נזקקין לנכסי יתומין אלא א"כ היתה רבית אוכלת בהן רבי יוחנן אומר או לשטר שיש בו רבית או לכתובת אשה משום מזוני ואפי' רבי יוחנן לא קאמר לא באלמנה דקמפסדא מזוני אבל גרושה לא אמר ליה ‏[ה‏] הא אנן דרבי יוחנן משום חינא מתנינן לה אמר רב נחמן מרישא לא הוה מיוזקיקנא לנכסי יתמי ‏[ט‏] כיון דשמענא להא דרב הונא חברין משמיה דרב‏[יתמי דאכלי דלא דידהו ליזלו בתר שיבקייהו מבאן ואילך מיוזקקנא מעיקרא מאי טעמא לא ‏[ה‏] אמר רב פפא פריעת בעל חוב מצוה ויתמי לא בני מיעבר מצוה ניהוה רב הונא בריה דרב יהושע אמר ‏[ז‏] אימר צררי אתפסיה מאי בינייהו איכא בינייהו ‏[בשחייב מודה אי נמי שמתוה וימת בשמתיה ‏[ט‏] שלחו מתם דשמתוה ומית בשמתיה והלכתא כרב הונא בריה דרב יהושע

ולבעל חוב את חובו בין מנכסי יתומים ובין מנכסי הקדש כגון שהקדיש נכסיו ומת והיתה עליו כתובת אשה זו ובעינן זה [והיתומין צריכין לפרות הנכסים מן ההקדש ע"מ ליתן לאשה כתובתה כו': בין למר ובין למר ברשנן, לשטר שיש בו רבית הדתרייהו מודו דנזקקין לב"ח משום רבית: **כשחייב מודה** קודם מיתתו שעדיין יש עליו כתובת אשה זו או חוב זה] וצוה לתת: כולחו נמי, אותם ששינו למעלה בב"ח גזי לעולם בב"ח ישראל ואמאי נזקקין: כשחייב מודה, וצוה לתת: לגרושה, גירושא בעלה ומת: [ונכנסי יתמי, ואנ"ע גירושיה לית לה מזוני: תמיא דר' יוחנן, או לכתובת אשה אגן] **משום חינא** [מתנינן לה, כדן שידעו הנשים שיש להן כתובת מן היתומים אפילו כשיגורשו נזקקין להן להגבותן כתובתן אנ"ע דאין להן מזונות ויתצרו לבעליהן ולא יעצרו אותן ומתוך כך פצצו בעליהן הלכך מגבינן לגרושה משום חינא דכל הנשים: לזילו בתר שבקייהו, [כלומר] שהיה מקללן שלא יאריכו ימים אלא ילכו אחו אביהן שהניחן [למיתת] הוואל ואוכלין את שאינו שלהן: [מיוזקקנא, כדי למנותן מאיסורא: מעיקרא מ"ט לא, הוה מודוקק משום דרב פפא אמר פריעת כו' א"מר צררי אתפסיה, הלה למלוה קודם מיתתו שיתפרע חובו מהן]: **איכא בינייהו בשחייב מודה**, בשעת מיתתו שעדיין חייב לו מאן דאמר משום מצוה לא פרעי' דיתמי לאו בני מעבר מצוה ניהו ומאן דאמר משום צררי כיון דמדה ליכא למימר צררי אתפסיה: [ואי נמי, שתפסו בדין] ושמתוה ב"ד ללוה [שיתפרע למלוה] ומת [בשמתיה מ"ד משום צררי ליכא הכא למיחש לצררי היתומים לפרוע ולמאן דאמר משום מצוה לא פרעין: שלחו מתם דשמתיה ומית בשמתיה, מודקקין דהתם ודאי ליכא למיחש צררי אתפסיה אבל בעלמא אפילו כשחייב מודה לא מודקקין דאיכא למימר מודה דחייב ליה אבל איכא למיחש צררי [משכון] אתפסיה: [והלכתא כרב הונא בריה דרב יהושע, דאמר חיישין לצררי:

שום היתומים פרק שישי ערכין

לתנן שום היתומים כו' במאי עסקין אֵילמא בבעל חוב עובד כוכבים מי ציית, ואם תאמר למת ליה לאותו כי לרב אסי ממתניתין ממילתיה דרב אסי גופיה הוה מצי למיפדך דלמר דאין נזקקין לנכסי יתומים אלא אם כן רצית אוכלת צהם צמאי עסקין האי דאין נזקקין אילימא צצעל חוב עובד כוכבים מי

תנו רבנן שום היתומים שלשים יום ושום ההקדש ששים יום דברי רבי מאיר רבי יהודה אומר שום היתומים ששים יום ושום ההקדש תשעים יום וחכמים אומרים אחד זה ואחד זה ששים יום אמר רב חסדא אמר אבימי הלכה שום היתומים ששים יום יתיב אן רבי חייא בר אבין וקאמר להא שמעתא אמר ליה רב נחמן בר יצחק לרבי חייא בר אבין ששים קאמרת או שלשים קאמרת אמר ליה ששים דיתומים או דהקדש אמר ליה דיתומים כרבי מאיר או כרבי יהודה אמר ליה כרבי מאיר והא רבי מאיר שלשים קאמר אמר ליה הכי אמר רב חסדא זי מאבימי ‏[ה‏] קולפי מאבי בלעי עלה דהא שמעתא ‏[ב‏]א להכריז רצופים שלשים בשני ובחמישי ששים ואע"ג דבי חשיב להו מר ליומי הכרזה לא הוו אלא תמניסר יומי כיון דמשבא מילתא שמעי אינשי ‏[ג‏] אמר רב יהודה אמר רב אסי ‏[א‏]אין נזקקין לנכסי יתומים אלא אם כן היתה רבית אוכלת בהן ורבי יוחנן אומר או לשטר שיש בו רבית או לכתובת אשה משום מזוני ורב אסי מ"ט לא אמר ‏[ג‏] לכתובת אשה דהא תקינו ליה רבנן מעשה ידיה ואידך זימנין דלא ספקה תנן שום היתומים שלשים יום ושום ההקדש ששים יום ומכריזין בבקר ובערב במאי עסקין אילימא בבעל חוב עובד כוכבים מי ציית אלא פשיטא בבעל חוב ישראל ‏[ז‏] אי דקאכיל ריביתא מי שבקינן ליה ואלא דלא קאכיל לרבי יוחנן מוקי לה בכתובת אשה לרב אסי קשיא אמר רב אסי ורבי יוחנן מי ניהא מי שבקינן מזוני דודאי קא מפסדא ונקמינן הכרזה דלא ידעינן אי מרווחין אי לא מרווחין הא לא קשיא בתובעת כתובתה בב"ד ‏[ח‏] כדרב יהודה אמר שמואל דאמר ‏[ה‏] רב יהודה אמר שמואל ה'תבועת דאיוזקקין לה מוזונות אי הכי איוזקוקי ‏[ו‏] לא מיוזקקין לה אלא כיון דאיוזקקין לה מעיקרא מיוזקקין לה לכסוף מ"מ לרב אסי קשיא לעולם בבעל חוב עובד כוכבים שקיבל עליו לדרון בדיני ישראל אי הכי רבית נמי לא לישקול שקיבל עליו לזו ולא קיבל עליו לזו ת"ש ‏[ה‏] דאין נפרעין מנכסי יתומים אלא מן הזיבורית במאי עסקין אילימא בבעל חוב עובד כוכבים מי צאית אלא פשיטא בבעל חוב ישראל אי אכיל ריביתא מי שבקינן ליה אלא דלא לרב אסי קשיא אמר רב אסי ולרבי יוחנן מי ניהא מי שבקינן מאי איריא מיתמי אפילו מיניה דידיה נמי זיבורית הא לא קשיא ‏[ז‏]ר"מ היא דאמר כתובת אשה בבינונית ומיתמי זיבורית מ"מ לרב אסי קשיא לעולם בבעל חוב עובד כוכבים שקיבל עליו לדרון בדיני ישראל א"ה רבית נמי לא נישקול שקיבל לזו

ולא קיבל עליו לזו ת"ש ע"מ ליתן לאשה כתובתה ולבעל חוב חובו בשלמא בעל חוב בין מר ובין מר ברשנן אלא כתובתה בשלמא לר' יוחנן ניהא אלא לרב אסי קשיא הכא במאי עסקין כשחייב מודה השתא דאתית להכי כולהו נמי כשחייב מודה מרימר זי אנבי כתובתה לגרושה מנכסי דיתמי א"ל רבינא לאמימר והאמר רב יהודה אמר רב אסי אין נזקקין לנכסי יתומין אלא א"כ היתה רבית אוכלת בהן רבי יוחנן אומר או לשטר שיש בו רבית או לכתובת אשה משום מזוני ואפי' רבי יוחנן לא קאמר לא באלמנה דקמפסדא מזוני אבל גרושה לא אמר ליה ‏[ה‏] הא אנן דרבי יוחנן משום חינא מתנינן לה אמר רב נחמן מרישא לא הוה מיוזקיקנא לנכסי יתמי ‏[ט‏] כיון דשמענא להא דרב הונא חברין משמיה דרב‏[יתמי דאכלי דלא דידהו ליזלו בתר שיבקייהו מבאן ואילך מיוזקקנא מעיקרא מאי טעמא לא ‏[ה‏] אמר רב פפא פריעת בעל חוב מצוה ויתמי לא בני מיעבר מצוה ניהוה רב הונא בריה דרב יהושע אמר ‏[ז‏] אימר צררי אתפסיה מאי בינייהו איכא בינייהו ‏[בשחייב מודה אי נמי שמתוה וימת בשמתיה ‏[ט‏] שלחו מתם דשמתוה ומית בשמתיה והלכתא כרב הונא בריה דרב יהושע

ולבעל חוב את חובו בין מנכסי יתומים ובין מנכסי הקדש כגון שהקדיש נכסיו ומת והיתה עליו כתובת אשה זו ובעינן זה [והיתומין צריכין לפרות הנכסים מן ההקדש ע"מ ליתן לאשה כתובתה כו': בין למר ובין למר ברשנן, לשטר שיש בו רבית הדתרייהו מודו דנזקקין לב"ח משום רבית: **כשחייב מודה** קודם מיתתו שעדיין יש עליו כתובת אשה זו או חוב זה] וצוה לתת: כולחו נמי, אותם ששינו למעלה בב"ח גזי לעולם בב"ח ישראל ואמאי נזקקין: כשחייב מודה, וצוה לתת: לגרושה, גירושא בעלה ומת: [ונכנסי יתמי, ואנ"ע גירושיה לית לה מזוני: תמיא דר' יוחנן, או לכתובת אשה אגן] **משום חינא** [מתנינן לה, כדן שידעו הנשים שיש להן כתובת מן היתומים אפילו כשיגורשו נזקקין להן להגבותן כתובתן אנ"ע דאין להן מזונות ויתצרו לבעליהן ולא יעצרו אותן ומתוך כך פצצו בעליהן הלכך מגבינן לגרושה משום חינא דכל הנשים: לזילו בתר שבקייהו, [כלומר] שהיה מקללן שלא יאריכו ימים אלא ילכו אחו אביהן שהניחן [למיתת] הוואל ואוכלין את שאינו שלהן: [מיוזקקנא, כדי למנותן מאיסורא: מעיקרא מ"ט לא, הוה מודוקק משום דרב פפא אמר פריעת כו' א"מר צררי אתפסיה, הלה למלוה קודם מיתתו שיתפרע חובו מהן]: **איכא בינייהו בשחייב מודה**, בשעת מיתתו שעדיין חייב לו מאן דאמר משום מצוה לא פרעי' דיתמי לאו בני מעבר מצוה ניהו ומאן דאמר משום צררי כיון דמדה ליכא למימר צררי אתפסיה: [ואי נמי, שתפסו בדין] ושמתוה ב"ד ללוה [שיתפרע למלוה] ומת [בשמתיה מ"ד משום צררי ליכא הכא למיחש לצררי היתומים לפרוע ולמאן דאמר משום מצוה לא פרעין: שלחו מתם דשמתיה ומית בשמתיה, מודקקין דהתם ודאי ליכא למיחש צררי אתפסיה אבל בעלמא אפילו כשחייב מודה לא מודקקין דאיכא למימר מודה דחייב ליה אבל איכא למיחש צררי [משכון] אתפסיה: [והלכתא כרב הונא בריה דרב יהושע, דאמר חיישין לצררי:

שיטה מקובצת

אמר רב יהודה אמר רב אסי, עי ספר התרומות שער י"ד תיא: **אֵילא לרב אסי**, עי תוס' גיטין דף נב ע"ב (ד"ה לכרנא): **לעולם בב"ח עובד כוכבים**, תימה והא אמרינן בפרק הנזקין (גיטין ג:) יתומים שאמרו גדולים ואין צורך לומר קטנים בין לשבועה בין לזיבורית, ואנ"כ נשבעת את העובד כוכבים ולר"ש שפירש שאם היה לו ספק עם העובד כוכבים מותר להשביעו נוחא, אבל לרש"ם שפירש דאסור מאי איכא למימר, וי"ל דמיירי בגר תושב שאינו נשבע בשם ע"ז, ומיהו אינו קשה דבברייתא דאביי קשישא לא תני יתומים שאמרו גדולים ואנ"ל קטנים לענין שבועה אלא לענין זיבורית דוקא ותלמודא הוא דפסיק אף לענין שבועה ורב אסי קהני לא הוה פסיק אף לענין שבועה, הרא"ש ד"ל בתוספותיו: **אין נפרעין מנכסי יתומים וכו'**, גליון, תימה לישני ליה בגדוללים איירי דאמרין ‏[ט‏] הנזקין (גיטין ג:) יתומים שאמרו גדולים ואין צורך לומר קטנים בין לזיבורית בין לשבועה, וי"ל דבעיא היא ולא אישטתא ליה מבח משמיה וברייתא ואי מוקמינן האכ בגדוללים נפשחן הבניעא מהבא, הרא"י ז"ל: בלחזו נמי כשחייב מודה, משום דס"ל לרב אסי דטעמא דאין נזקקין משום חוב הילכך כשחייב מודה נזקקין, ואי"ת פפא אמאי אמר טעמא דאין נזקקין משום

פרק שישי ערכין כב.

לתנן שום היתומים כו' במאי עסקין אֵילמא בבעל חוב עובד כוכבים מי ציית, ואם תאמר למת ליה לאותו כי לרב אסי ממתניתין ממילתיה דרב אסי גופיה הוה מצי למיפדך דלמר דאין נזקקין לנכסי יתומים אלא אם כן רצית אוכלת צהם צמאי עסקין האי דאין נזקקין אילימא צצעל חוב עובד כוכבים מי

צ"ית להמתין עד שיגדילו ואי צצעל חוב ישראל מי שצקינן ליה דקאכיל רצית וי"ל דממילתא דרב אסי לא מצי למיפדך דלפפא ללוקמה צדלא מצע להו ולעולם צצ"ח עובד כוכבים איירי ומש"ה אין נזקקין לנכסים לפרוע החוב אלא אם כן רצית אוכלת צכן יזי [וחאן] נזקקין אפי' לא מצע להו עובד כוכבים חוזה לפי שלא ירצה עליהם הרצית אצל ממתניתין פריך שצד פירי דרית מדנחתי צית דין לשם צדמצע להו מיירי לפיכך פריך אי צצעל חוב עובד כוכבים מי צ"ית עד אחר השלמת הכחה שלא להרצות הרצית ואי לא צ"ית אם כן שמוא יפסידו צהארכת המון יותר ממה שצויחו דודאי אי לא ידעינן אי מרווחין אי לא מרווחין לא צריכי הכחה דקאמר הש"ס צמקון על מילתא דר' יוחנן: **אמר רב נחמן מריש** לא הוה מוקיקין יתמי ‏[ב‏] והלכה ככך נחמן צדיני דנזקקין לנכסי יתומים והכי נמי איתא צצכותב (כתובות דף פז.) גבי הא דתנן מי שמת והניח אשה וצעל חוב ויורשים והיה לו מלוה או פקדון ציד אחרים ינתן לכושל צצסה ואמר ר' יוחנן עלה (שם) לכתובת אשה משום חינא אלמא נזקקין:

^[כא]אלמא נזקקין:

לרבי יוחנן מוקי לה בכתובת אשה לרב אסי קשיא אמר רב אסי ולרבי יוחנן מי ניהא מי שבקינן מזוני דודאי קא מפסדא ונקמינן הכרזה דלא ידעינן אי מרווחין אי לא מרווחין הא לא קשיא בתובעת כתובתה בב"ד ‏[ח‏] כדרב יהודה אמר שמואל דאמר ‏[ה‏] רב יהודה אמר שמואל ה'תבועת דאיוזקקין לה מוזונות אי הכי איוזקוקי ‏[ו‏] לא מיוזקקין לה אלא כיון דאיוזקקין לה מעיקרא מיוזקקין לה לכסוף מ"מ לרב אסי קשיא לעולם בבעל חוב עובד כוכבים שקיבל עליו לדרון בדיני ישראל אי הכי רבית נמי לא לישקול שקיבל עליו לזו ולא קיבל עליו לזו ת"ש ‏[ה‏] דאין נפרעין מנכסי יתומים אלא מן הזיבורית במאי עסקין אילימא בבעל חוב עובד כוכבים מי צאית אלא פשיטא בבעל חוב ישראל אי אכיל ריביתא מי שבקינן ליה אלא דלא לרב אסי קשיא אמר רב אסי ולרבי יוחנן מי ניהא מי שבקינן מאי איריא מיתמי אפילו מיניה דידיה נמי זיבורית הא לא קשיא ‏[ז‏]ר"מ היא דאמר כתובת אשה בבינונית ומיתמי זיבורית מ"מ לרב אסי קשיא לעולם בבעל חוב עובד כוכבים שקיבל עליו לדרון בדיני ישראל א"ה רבית נמי לא נישקול שקיבל לזו

ולא קיבל עליו לזו ת"ש ע"מ ליתן לאשה כתובתה ולבעל חוב חובו בשלמא בעל חוב בין מר ובין מר ברשנן אלא כתובתה בשלמא לר' יוחנן ניהא אלא לרב אסי קשיא הכא במאי עסקין כשחייב מודה השתא דאתית להכי כולהו נמי כשחייב מודה מרימר זי אנבי כתובתה לגרושה מנכסי דיתמי א"ל רבינא לאמימר והאמר רב יהודה אמר רב אסי אין נזקקין לנכסי יתומין אלא א"כ היתה רבית אוכלת בהן רבי יוחנן אומר או לשטר שיש בו רבית או לכתובת אשה משום מזוני ואפי' רבי יוחנן לא קאמר לא באלמנה דקמפסדא מזוני אבל גרושה לא אמר ליה ‏[ה‏] הא אנן דרבי יוחנן משום חינא מתנינן לה אמר רב נחמן מרישא לא הוה מיוזקיקנא לנכסי יתמי ‏[ט‏] כיון דשמענא להא דרב הונא חברין משמיה דרב‏[יתמי דאכלי דלא דידהו ליזלו בתר שיבקייהו מבאן ואילך מיוזקקנא מעיקרא מאי טעמא לא ‏[ה‏] אמר רב פפא פריעת בעל חוב מצוה ויתמי לא בני מיעבר מצוה ניהוה רב הונא בריה דרב יהושע אמר ‏[ז‏] אימר צררי אתפסיה מאי בינייהו איכא בינייהו ‏[בשחייב מודה אי נמי שמתוה וימת בשמתיה ‏[ט‏] שלחו מתם דשמתוה ומית בשמתיה והלכתא כרב הונא בריה דרב יהושע

ולבעל חוב את חובו בין מנכסי יתומים ובין מנכסי הקדש כגון שהקדיש נכסיו ומת והיתה עליו כתובת אשה זו ובעינן זה [והיתומין צריכין לפרות הנכסים מן ההקדש ע"מ ליתן לאשה כתובתה כו': בין למר ובין למר ברשנן, לשטר שיש בו רבית הדתרייהו מודו דנזקקין לב"ח משום רבית: **כשחייב מודה** קודם מיתתו שעדיין יש עליו כתובת אשה זו או חוב זה] וצוה לתת: כולחו נמי, אותם ששינו למעלה בב"ח גזי לעולם בב"ח ישראל ואמאי נזקקין: כשחייב מודה, וצוה לתת: לגרושה, גירושא בעלה ומת: [ונכנסי יתמי, ואנ"ע גירושיה לית לה מזוני: תמיא דר' יוחנן, או לכתובת אשה אגן] **משום חינא** [מתנינן לה, כדן שידעו הנשים שיש להן כתובת מן היתומים אפילו כשיגורשו נזקקין להן להגבותן כתובתן אנ"ע דאין להן מזונות ויתצרו לבעליהן ולא יעצרו אותן ומתוך כך פצצו בעליהן הלכך מגבינן לגרושה משום חינא דכל הנשים: לזילו בתר שבקייהו, [כלומר] שהיה מקללן שלא יאריכו ימים אלא ילכו אחו אביהן שהניחן [למיתת] הוואל ואוכלין את שאינו שלהן: [מיוזקקנא, כדי למנותן מאיסורא: מעיקרא מ"ט לא, הוה מודוקק משום דרב פפא אמר פריעת כו' א"מר צררי אתפסיה, הלה למלוה קודם מיתתו שיתפרע חובו מהן]: **איכא בינייהו בשחייב מודה**, בשעת מיתתו שעדיין חייב לו מאן דאמר משום מצוה לא פרעי' דיתמי לאו בני מעבר מצוה ניהו ומאן דאמר משום צררי כיון דמדה ליכא למימר צררי אתפסיה: [ואי נמי, שתפסו בדין] ושמתוה ב"ד ללוה [שיתפרע למלוה] ומת [בשמתיה מ"ד משום צררי ליכא הכא למיחש לצררי היתומים לפרוע ולמאן דאמר משום מצוה לא פרעין: שלחו מתם דשמתיה ומית בשמתיה, מודקקין דהתם ודאי ליכא למיחש צררי אתפסיה אבל בעלמא אפילו כשחייב מודה לא מודקקין דאיכא למימר מודה דחייב ליה אבל איכא למיחש צררי [משכון] אתפסיה: [והלכתא כרב הונא בריה דרב יהושע, דאמר חיישין לצררי:

מקובצת

פרקת חוב מצוה ופליגי ארב אסי לימא טעמא דחיישין לצררי ולא ליפלוז אדרב אסי, וי"ל דרב פפא סבר [דמה דאמר] מרישא לא הוי מודקקנא מיירי בין במקום דאיכא למיחש לצררי בין במקום דליכא למיחש לצררי הלכך הוצרך למימר דטעמא משום פריעת בעל חוב מצוה, הרא"ש ז"ל בתוספותיו: **אגן** התיא דר' יוחנן **משום חינא**, פרש"י שימצא האנשים חן בעיני נעשים ואנ"ע דאמרין [גיטין מט:] יותר משהאיש רוצה לישא האשה רוצה להנשא לגרע כח האשה מכח מלוה איכא מילי דחיישי רבנן משום חינא ואיכא מילי דלא חיישי, ור"ח פי' שימצא חן הנשים בעיני האנשים וימצאו קרופצין מוחך שיפר כחם בבכיות תוחבין, ובעיור פי' שישאו הבעלים חן בעיני שותותיהן וישמשום בלב שלם כיון שיגבום כתובתן משלם ולא יפסדו כלום מכתובתן. הרא"ש ז"ל בתוספותיו: **לשלוו מתם** [כו'] **והלכתא כרב הונא** כיהי דרב יהושע, לאו בהאי לישאנן שלחו מתם אלא שלחו מתם היכא דחייב מודה או שמתוה ומת בשמתיה וליכא למיחש לצררי, דהא אמרינן בסנהדרין (דף יז ע"ב) שלחו מתם ר' אלעזר ואיהו קרים טובא לרב הונא בריה דרב יהושע, הרא"ש ז"ל בתוספותיו:

עין משפט ונר מצוה

ד א מיי פ"ב מהלכות מלוה וזה הלכה מ' טוש"ע ח"מ סימן קט סעיף א ונכרז אלפס תבונות פ' י"א ד' קכ"ז:
ה ב מיי פ"ב מהלכות מלוה הלכה ג טוש"ע ח"מ סימן קי סעיף א ונכרז אלפס שם:
ו ג מיי פ"ח מהלכות אשות הל' א טוש"ע א"ע סי' כג סעיף ג:
ז ד מיי פ"ט מהלכות מלוה הלכה א טוש"ע ח"מ סימן קח סעיף יח וסימן מיט סעיף ג:
ח ה ו מיי פ"ח מהל' מלוה הלכה ו טוש"ע ח"מ סי' קח סעיף א:

הגהות הב"ח

(א) גמ' פ"ל ההיא דר' יוחנן משום חינא: (ב) רש"י ד"ה גרשזה לא אין:
(ג) גמ' פ"ח מהלכות מלוה הלכה א טוש"ע ח"מ סימן קח סעיף יח וסימן מיט סעיף ג:
(ד) ה ו מיי פ"ח מהל' מלוה הלכה ו טוש"ע ח"מ סי' קח סעיף א:

מוסף רש"י

קולפי טאבז, הכאות טבונת, בלעי, נלגתי מאבימי, כלומר שיהיה מנהג אותו [תבונות ז, א], קולפי, מקלות [טוסה יז גורס גורפי], בא להכריז רצופים. כל ימות השנה, מכרז' ל' יום, צא לנכסיו של יתומי ומכרז' עד פ' יום ויום שמתחיל עד יום ספסוף, דהיינו י"ח ימי הכרזה בס' יום ומכרז' מי וקנה נכסי יתומים הללו כדי שיעברו ביוקר, והיה רב חסדא משנה תמיונן ומכאור אצמיו (שם), אין נזקקין. צ"ד, לנכסי יתומים. לגבות מהן כלום ואפילו שטר שכתב אציהם, דמפרסם טעמא [לקמן] דיתמי לאו עדי מעבר מצוה ניסו, אלא נטר עד גדעלו ומפקי ליה ונבי, אלא אם כן רבית אוכלת בהן. שניה אציהן מננני צצכות, דחיישין צ"ד להפסד שלהן ומוכרין צ"ד מנכסיהן לפרועין אותו חוב (ב"ב פז.) משום מזוני, של זמן שלא יתנו לה צצסה ניונות משלם (שם). ה'תבועת כתובתה בב"ד אין לה מזונות. תעשה, דגליל דעמה צצעי לאספרי, ואזוי לא אמי צצסה אלא כל ימי מיגר חלמלמין צצפיי, שהיא אלתמה צצעיל כצדו [גיטין לזח]. בתר שיבקייהו, אחר צציונן צצית הקצותן (ב"ב ט, א). פריעת בעל חוב מצוה, מלוה עליו לפרוע חוזה ולתמל דציוי, דמכיי כן צצק, שהיא חן של צצק עליו שלן צצק (כתובות כט). שמתוה ומת בשמתיה, שלן לה לפרוע צציוי (רשב"ם ב"ב קעזח). שלחו מתם, היכא דשמתוה ומית צצשמהי היכא דשמתוה ומית בשמתיה דצצק חוב פערש ומי שחייב מודה דמי (שם), והלכתא כרב הונא בריה דרב יהושע, דגבי מיתמי ולא אמרינן יתמי לאו בני מעבר מצוה ניסו, להלכתא גרסינן ולא גרסינן והלכתא (שם).

שינויי נוסחאות

[א] יתבי רב חייל (ש"ס ט). **חסדא** קולפי טאבז בלעי מיניה דרבימי עלה (ש"ס ט). מ"ט לא אמר כתובת אשה (ש"ס ז). **ישראל ואי קאכיל ריביתא** (ש"ס צצ"ד) **ונכרזי יסודא** (ש"ס ט). **איוזקוקי** נמי לא מודקקין לה כיון דאיוזקקין לה מעיקרא (ש"ס ט). **אני כרובה לגרשה** (ש"ס ט) **אמר ליה** [מיסם סא נחמקן] **אין כיון דשמענא להא** דאמר רב סולח כתרין **זי דלכלי דלאו דידהו** (ש"ס ט). **אימר צררי אתפסיה** (ש"ס ט). **צ"ק**, [א] וינשאלו להס' **מילד עד שמת אביהן** סס"ד (י"ז צ"ק).